

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۹۲/۹۱

دانشگاه بیرجند

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی

عنوان:

تبیین اصول و مبانی رویکرد تلفیق و ارزیابی آن در برنامه ریزی درسی

استاد راهنما:

دکتر سید مهدی سجادی

استاد مشاور:

دکتر محسن اسلامی

نگارش:

رسول بتوئی

۱۳۸۶ / ۱۸ / ۸

اسفند ۱۳۸۳

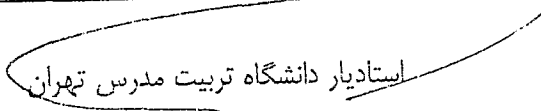
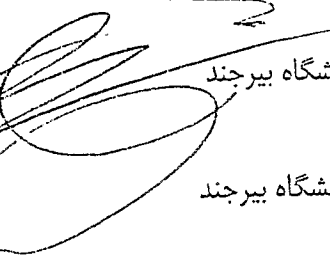
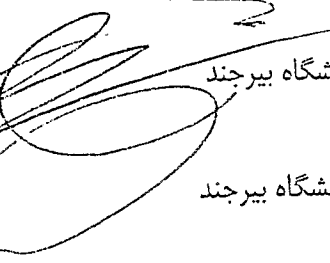
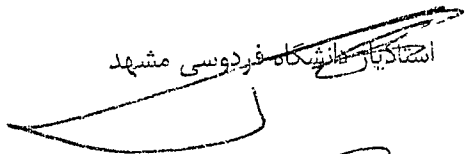
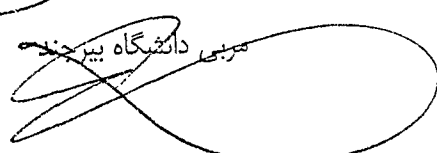
۹۶ / ۱۹ / ۱

کتابخانه ادبیات و علوم انسانی
دانشگاه بیرجند

باسمه تعالی

تأییدیه اعضای هیئت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه تحصیلی دوره کارشناسی ارشد

اعضای هیئت داوران نسخه نهایی پایان نامه آقای رسول بتوئی رشته : علوم تربیتی
تحت عنوان : " تبیین اصول و مبانی رویکرد تلفیق و ارزیابی آن در برنامه ریزی درسی "
از نظر فرم و محتوی بررسی و درجه کارشناسی ارشد عالی را به ایشان اعطا نمود.

عضو هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	امضاء
۱- استاد راهنما	دکتر سید مهدی سجادی	استادیار دانشگاه تربیت مدرس تهران	
۲- استاد مشاور	دکتر محسن اسلامی	استادیار دانشگاه بیرجند	
۳- استاد مدعو	دکتر عباس تفضلی مقدم	استادیار دانشگاه بیرجند	
۴- استاد مدعو	دکتر حسین جعفری ثانی	~~استادیار دانشگاه فردوسی مشهد~~	
۵- نماینده تحصیلات تکمیلی	اسدالله زنگویی	مربی دانشگاه بیرجند	

کلیه مزایا اعم از چاپ ، تکثیر ، نسخه برداری ،

ترجمه، اقتباس و ... از پایان نامه کارشناسی ارشد

برای دانشگاه بیرجند محفوظ می باشد. نقل مطالب

با ذکر منبع بلامانع ، می باشد

تقديم به:

قبله گاه چشمانم پدر و مادر عزیزم

و

خواهران و برادرانم که بسیار دوستشان دارم.

یا فتاح

الهی به حق خودت حضورم ده و از آفتاب جمال آفرینت نورم ده .

الهی یا من یعفو عن الكثير و يعطى الكثير بالقليل.

الهی ای نزدیک‌تر از من به من، از کثرت زحماتی که بر پدر و مادرم دارم مرا برهان و توفیق دعای خیرشان رادر حقم مگیر.

الهی زیباترین واژه‌های آسمانیت را تقدیم پدر و مادری می‌کنم که چگونه شکوفا شدن و چگونه زیستن را به من آموختند، آنها که نبض زندگیم آهنگ محبتشان را می‌نوازد.

یا خیر المعطین، اگر لطف تو نبود، اگر حمایتها و زحمات پدر و مادرم و دلگرمیهای خواهران و برادرانم نبود، تا این مرحله آمدن چگونه ممکن بود؟.

یا نور السموات و الارض

یا وهاب

ترا سپاس می گویم

سپاس بیکران منان بی همتائی را که توفیق رفیق راهم نمود تا از محضر اساتیدگرامی درس بگیرم که دانش و محبت خویش را بر من عرضه داشتند. در این سر آغاز واجب می دانم تا سپاس و قدردانی خویش را انثار این بزرگواران نمایم:

جناب آقای دکتر سجادی که زحمت راهنمایی این پایان نامه را با وجود تمام مشکلات قبول فرمودند.

جناب آقای دکتر اسلامی که بعنوان مشاور، با نکته سنجی و ظرافتی خاص بر ارزش کار افزودند.

جناب آقای دکتر جعفری ثانی بعنوان استادمدعو خارجی، که افتخار شاگردی ایشان را در دو دوره متوالی داشتم.

جناب آقای دکتر تفضلی که زحمت داوری این کار را بر عهده داشتند.

جناب آقای زنگوئی که در سمت مدیریت گروه و نماینده تحصیلات تکمیلی زحمات فراوانی در طول این مدت به جان خریدند.

جناب آقای دکتر رحیمی ریاست محترم دانشکده ادبیات و جناب آقای دکتر کاظمی که با حمایت‌های بی دریغ خود در اتمام این پایان نامه سهم فراوانی داشتند.

و دوستان عزیز می که همراهِشان در این دوره باعث دلگرمی من بود: جنابان آقایان

هوشمند، بهکام، حسینی، عباسیان، سلیمانی، امینی و دهقان

تقدیم به

روح پاک و زلال خاله ام

نازنینی که مهربانیهایش هیچگاه از یاد نخواهد رفت، او که سراسر معصومیت و عشق بود و با رفتنش اندوه دل را دو چندان کرد و تمنای زیارت چمانش را بر دیدگانم باقی گذاشت.

یادت همیشه در خاطر من خواهد ماند.

چکیده تحقیق

این تحقیق با عنوان «تبیین اصول و مبانی رویکرد تلفیق و ارزیابی آن در برنامه ریزی درسی» به جمع آوری نظریات صاحب نظران درباره اصول و مبانی رویکرد تلفیق و ارزیابی رویکرد با توجه به نظریات صاحب نظران می‌پردازد.

اهداف پژوهش عبارتند از: تبیین مبانی رویکرد تلفیق از دید صاحب نظران برنامه‌ریزی درسی، استخراج اصول رویکرد، ارزیابی رویکرد و معرفی شیوه‌های مختلف تلفیق برنامه‌های درسی. روش تحقیق توصیفی، از نوع پیمایشی است که شامل مجموعه روشهایی است که هدف آن توصیف شرایط و پدیده‌های مورد بررسی است. روش جمع آوری اطلاعات شامل مطالعه نظریات صاحب نظران مختلف، مطالعه کتب، مجلات، مقالات و جستجو در پایگاه‌های اینترنتی است.

در بررسی فرضیه اول که عبارتست از: رویکرد تلفیقی به برنامه ریزی درسی دارای مبانی فلسفی، روانشناختی و جامعه‌شناختی است. بررسی پژوهشها و نظریات صاحب نظران برنامه ریزی درسی نشان داد که از فلسفه روانشناسی و جامعه‌شناسی به عنوان سه مبنای اصلی رویکرد تلفیق نام برده شده است.

در بررسی فرضیه دوم که عبارتست از: رویکرد تلفیقی به برنامه ریزی درسی دارای اصول فلسفی، روانشناختی و جامعه‌شناختی است. به استخراج یکسری اصول فلسفی، روانشناسی و جامعه‌شناسی پرداخته شد.

در بررسی فرضیه سوم که عبارتست از: نقاط مثبت رویکرد تلفیق عبارتند از:

- برنامه‌ی تلفیقی در آستانه ورود به قرن بیست و یکم راهبرد مؤثری برای مقابله با بحرانها و تغییرات اجتماعی است.

- برنامه درسی تلفیقی در رشد مهارتهای گوناگون مؤثر است.

- برنامه‌های درسی تلفیقی در پیشرفت تحصیلی و رشد کودکان نیز هوش و سرآمد اثر بخش هستند.

- برنامه درسی تلفیقی باعث افزایش انگیزه معلمان برای تدریس می‌شود.

بررسیها نشان داد برنامه درسی تلفیقی دارای نقاط مثبت بیشتری از آنچه در فرضیات ذکر شده است، می‌باشد.

در بررسی فرضیه چهارم که عبارتست از: رویکرد تلفیقی به برنامه‌ریزی درسی دارای نقاط ضعفی از قبیل: نیازمندی به زمان طولانی برای طراحی، عدم هماهنگی تقویم مدرسه با واحدهای درسی تلفیقی، ایجاد کشمکش و تعارض در شخصیت دانش آموزان و معلم و تغییر راهبردهای ارزشیابی از بر نامه درسی است. بررسی‌هایشان داد همانگونه که نقاط مثبت برنامه‌های تلفیقی محدود به چند مورد نیستند، دارای نقاط ضعف بیشتری از آنچه در فرضیات ذکر شده است، نیز هستند.

بطور کلی در نتیجه این تحقیق مشخص شد که تلفیق دارای سه مبنای فلسفی، روانشناختی و جامعه‌شناختی است و اصول فلسفی، روانشناختی و جامعه‌شناختی نیز از این مبانی استخراج گردیده و اینکه اثر بخشی، نقاط ضعف و موانع برنامه‌های تلفیقی محدود به چند مورد نمی‌شوند. باید توجه کرد که تلفیق به خودی خود یک هدف نیست بلکه وسیله ایست برای دستیابی به اهداف تربیتی.

فصل اول کلیات طرح

۲	مقدمه
۶	۱-۱. تعریف و بیان مسأله
۱۲	۲-۱. ضرورت و اهمیت تحقیق
۱۳	۳-۱. اهداف پژوهش
۱۳	۱-۳-۱. هدف کلی
۱۳	۲-۳-۱. اهداف جزئی
۱۳	۴-۱. سؤالهای پژوهش
۱۴	۵-۱. فرضیه‌های پژوهش
۱۴	۶-۱. تعریف واژه‌ها و اصطلاحات
۱۴	۱-۶-۱. تعاریف نظری
۱۵	۲-۶-۱. تعاریف عملیاتی
۱۶	۷-۱. روش تحقیق
۱۶	۸-۱. روش و ابزار گردآوری اطلاعات

فصل دوم ادبیات تحقیق

۱۸	۱-۲. مبانی نظری تحقیق
۱۸	۱-۱-۲. مبانی برنامه ریزی درسی
۱۹	۱-۱-۲-۱. مبانی روان شناختی برنامه ریزی درسی
۲۱	۲-۱-۲. مبانی مربوط به معرفت و دانش بشری
۲۳	۳-۱-۲. مبانی جامعه شناختی برنامه ریزی درسی
۲۴	۴-۱-۲. مبانی فلسفی برنامه ریزی درسی
۲۸	۱-۴-۱-۲. جایگاه فلسفه در برنامه درسی
۲۹	۲-۱-۲. طراحی برنامه درسی و مراحل برنامه ریزی درسی

۲۹	..... ۱-۲-۱-۲. طراحی برنامه درسی
۳۰	..... ۱-۱-۲-۱-۲. تعریف محتوا
۳۱	..... ۲-۱-۲-۱-۲. ماهیت محتوا
۳۲	..... ۳-۱-۲-۱-۲. اشکال ارائه محتوا
۳۲	..... ۴-۱-۲-۱-۲. وحدت محتوا
۳۴	..... ۲-۲-۱-۲. مراحل برنامه ریزی درسی
۳۵	..... ۱-۲-۲-۱-۲. انتخاب محتوا
۳۶	..... ۲-۲-۲-۱-۲. سازماندهی محتوا
۳۶	..... ۱-۲-۲-۲-۱-۲. مسائل اساسی در سازمان دهی محتوای برنامه درسی
۳۸	..... ۲-۲-۲-۲-۱-۲. انواع سازماندهی
۴۵	..... ۳-۱-۲. انعطاف پذیری برنامه درسی
۴۶	..... ۴-۱-۲. سازماندهی محتوا به شیوه تلفیقی
۴۷	..... ۱-۴-۱-۲. تلفیق در برنامه درسی
۴۸	..... ۲-۴-۱-۲. معنا و مفهوم تلفیق
۵۲	..... ۳-۴-۱-۲. تاریخچه برنامه درسی تلفیقی
۵۵	..... ۴-۴-۱-۲. ضرورت و اهمیت تلفیق در طراحی برنامه‌های درسی
۶۲	..... ۵-۴-۱-۲. خصوصیات یک تلفیق خوب
۶۳	..... ۶-۴-۱-۲. استدلالهای مطرح در دفاع از تلفیق
۶۳	..... ۱-۶-۴-۱-۲. استدلالهای معرفت شناختی و روش شناختی
۶۴	..... ۲-۶-۴-۱-۲. استدلالهای روان شناختی و جامعه شناختی
۶۷	..... ۷-۴-۱-۲. محققان عرصه مطالعاتی اندیشه تلفیق
۶۹	..... ۸-۴-۱-۲. محورهای تلفیق برنامه‌های درسی
۷۰	..... ۹-۴-۱-۲. ابعاد تلفیق برنامه‌ها
۷۱	..... ۱۰-۴-۱-۲. اجزاء (ترکیبات) اصلی یک برنامه درسی یکپارچه
۷۴	..... ۱۱-۴-۱-۲. پیش نیازهای اولیه برای محقق ساختن برنامه‌های درسی تلفیقی

۷۵	..... معیارهای عقلانی و عملی قضاوت درباره برنامه‌های درسی تلفیقی
۷۸	..... محورهای مورد بحث در تلفیق برنامه درسی
۸۳	..... انواع و اشکال تلفیق
۱۰۰	..... پیشینه پژوهش
۱۰۰	..... پژوهشهای انجام شده در رابطه با موضوع در داخل کشور
۱۰۲	..... تحقیقات و بررسیهای انجام شده در رابطه با موضوع در خارج از کشور
۱۰۶	..... جمع بندی تحقیقات انجام شده

فصل سوم یافته‌های تحقیق

۱۰۹	..... فرضیه اول
۱۱۲	..... ۱-۱-۱. مبنای فلسفی تلفیق
۱۱۲	..... ۱-۱-۱-۱. ارتباط فلسفه و تعلیم و تربیت
۱۱۳	..... ۱-۱-۱-۲. تأثیر فلسفه در آموزش و پرورش
۱۱۵	..... ۱-۱-۱-۳. تأثیر فلسفه بر تهیه و تنظیم برنامه درسی
۱۱۷	..... ۱-۱-۱-۴. فلسفه‌های تربیتی
۱۱۷	..... ۱-۱-۱-۴-۱. پایدارگرایی
۱۱۹	..... ۱-۱-۱-۴-۲. اساس گرایی
۱۲۰	..... ۱-۱-۱-۴-۳. پیشرفت گرایی
۱۲۱	..... ۱-۱-۱-۴-۴. بازسازی گرایی
۱۲۲	..... ۱-۱-۱-۵. فلسفه و تلفیق برنامه‌های درسی
۱۲۸	..... ۱-۲-۱. مبنای روانشناختی تلفیق
۱۲۹	..... ۱-۲-۱-۱. ارتباط روانشناسی و برنامه ریزی درسی
۱۳۰	..... ۱-۲-۱-۲. نکاتی برای ایجاد یادگیری معنادار از طریق رویکرد تلفیق
۱۳۴	..... ۱-۳-۱. مبنای اجتماعی تلفیق
۱۳۹	..... ۱-۳-۱-۱. راهبردهای تربیتی برای مقابله با مشکلات اجتماعی
۱۴۳	..... فرضیه دوم

- ۱۴۳ ..... اصول فلسفی رویکرد تلفیق. ۱-۲-۳
- ۱۴۴ ..... اصول روانشناختی رویکرد تلفیق. ۲-۲-۳
- ۱۴۶ ..... اصول جامعه شناختی رویکرد تلفیق. ۳-۲-۳
- ۱۴۷ ..... فرضیه سوم. ۳-۳
- ۱۵۳ ..... نتایج مثبت اجرای برنامه‌های درسی تلفیقی در دو بُعد محتوای دانش و تأثیر بر نگرش. ۱-۳-۳
- ۱۵۴ ..... فرضیه چهارم. ۴-۳
- ۱۶۱ ..... موانع موجود در طراحی برنامه‌های تلفیقی. ۱-۴-۳
- ۱۶۱ ..... موانع خارجی: ۱-۱-۴-۳
- ۱۶۲ ..... موانع داخلی. ۲-۱-۴-۳

فصل چهارم نتیجه‌گیری و پیشنهادها

- ۱۶۶ ..... بحث در مورد یافته‌های پژوهش. ۱-۴
- ۱۶۷ ..... نتیجه‌گیری. ۲-۴
- ۱۷۵ ..... محدودیت تحقیق. ۳-۴
- ۱۷۵ ..... پیشنهادهای پژوهش. ۴-۴
- ۱۷۵ ..... پیشنهادهای اجرایی. ۱-۳-۴
- ۱۷۶ ..... پیشنهادهای پژوهشی. ۲-۳-۴
- ۱۷۷ ..... فهرست منابع. ۳-۴

فهرست جداول

- جدول ۱-۲ الگوهای مختلف برنامه‌درسی شفقی براساس اهمیت ارتباط بین رشته‌ها ۹۵
- جدول ۲-۲ الگوهای مختلف برنامه درسی شفقی بر مبنای درجه شفقی ۹۶
- جدول ۳-۲ الگوهای مختلف شفقی برنامه‌درسی بر مبنای گامون یا شکل شفقی ۹۷

فصل اول

Chapter 1

کلیات

مقدمه

جهان پیچیده و متغیر امروز نیاز به آموزش و پرورش پویا و متحول را اجتناب‌ناپذیر ساخته است، آموزش و پرورش که نیازها و انتظارات افراد و جامعه را به صورتی جامع و همه‌جانبه پاسخ دهد و برنامه‌های آن از چنان کیفیت و جامعیتی برخوردار باشد که مقاصد تربیتی را بصورت بهتر و مؤثرتر تأمین نماید و قدرت سازگاری و سازندگی را در فراگیران ایجاد کند. سازماندهی محتوای برنامه‌های درسی باید از چنان کیفیتی برخوردار باشد که اثر بخشی محتوا و تحقق اهداف مورد نظر را میسر سازد. سؤالی که در اینجا مطرح می‌شود این است که آیا برنامه‌های درسی کنونی پاسخگوی نیازهای روزافزون جامعه بشری و راهگشای مسائل و مشکلات زندگی فراگیران خواهد بود؟ آیا برنامه‌های درسی ما قابلیت‌ها و شایستگی‌های لازم برای رویارویی با واقعیات زندگی حال و آینده را در دانش‌آموزان پرورش می‌دهد؟ آیا توانائی‌های مورد نیاز برای زندگی در قرن بیست و یکم را در آنان رشد می‌دهد؟ اگر هر یک از دوره‌های آموزشی را بعنوان سازنده تجربیات قبل و بعد آنان بدانیم، این تجربیات در صورتی که مرتبط با هم و در ارتباط با مسائل شخصی و اجتماعی باشد، برانگیزنده، سودمند و مؤثر خواهد بود و یادگیری مادام‌العمر را به همراه خواهد داشت. برنامه‌های درسی متداول به طور سنتی، مفاهیم و موضوعاتی را به دانش‌آموزان انتقال می‌دهند که مجزا از هم و تصنعی بوده، موجب احساس بی‌ربطی، بیهودگی و سردرگمی در آنان می‌شود. امروزه هنوز بسیاری از دانش‌آموزان از کلاس علوم به کلاس تاریخ و از آنجا به کلاس ریاضی می‌روند و به شیوه‌ای قطعه قطعه و بی ربط مورد آموزش قرار می‌گیرند بطوریکه کمتر شباهتی با زندگی واقعی آنان دارد (دریک^(۱)، ۱۹۹۳). نظام آموزش در مراحل مختلف، هدفهای تربیتی مشخص دارد و در هر سطح برنامه‌هایی به منظور تحقق این هدفها تدوین می‌شود. در طراحی برنامه درسی پس از تعیین هدف انتخاب محتوا قرار دارد. در انتخاب محتوا توجه به مراحل رشد، نیازها، علایق و استعدادهای یادگیرنده، همچنین توجه به اصول و عوامل مؤثر یادگیری، از جمله معیارهای مهم محسوب می‌شوند. در صورتی که محتوا با واقعیت‌های زندگی و محیط دانش‌آموز مرتبط باشد او را بیشتر جلب می‌کند. آن دسته از محتوای درس و روش‌های تدریس که دانش‌آموز را فعال‌تر سازد سبب بهبود کیفیت فرایند یادگیری و تثبیت آموخته می‌شود. پس از انتخاب محتوا سازماندهی محتوای برنامه درسی مطرح می‌شود که از اهمیت بسزایی برخوردار

است، زیرا کارایی برنامه و میزان تحقق تغییرات مهم در یادگیرندگان بدان وابسته است. در این مرحله که یکی از حساسترین مراحل برنامه ریزی درسی است برنامه ریزان درسی کوشش می‌کنند شیوه‌ای را برگزینند که به مؤثرترین صورت ممکن دست یابی به اهداف برنامه را میسر سازند. از طریق سازماندهی محتوا مواد و موضوعات درسی، در سطح افقی و عمودی با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند. «منظور از سازماندهی عمودی سازماندهی عناصر و اجزای محتوا در درون یک ماده درسی است» (ملکی، ۱۳۷۵، ص ۱۸)، مثل نحوه سازماندهی مطالب در درس فارسی. سازماندهی افقی، نحوه ارتباط میان محتوای یک ماده درسی با محتوای سایر دروس در یک پایه تحصیلی است (لوی^(۲)، ترجمه مشایخ، ۱۳۶۸). به این معنا که محتوای دروس مختلف مثل جغرافیا، تاریخ، تعلیمات اجتماعی، فارسی، علوم، ریاضی و دینی در کلاس چهارم دبستان با یکدیگر ارتباط داشته باشند.

محتوای دروس مختلف به شیوه‌های متنوع با هم مربوط می‌شوند. متداولترین شیوه سازماندهی محتوای برنامه درسی، شیوه سازماندهی مبتنی بر ساختار دانش است که به مدت طولانی، الگوی مسلط برنامه درسی بوده و در کشور ما نیز هست.

دلیل انتخاب رشته‌های علمی به عنوان اساس سازماندهی محتوای برنامه درسی توجه به اهمیت دانش در برنامه درسی است که این دانش بصورت سازمان یافته در رشته‌های علمی تبلور می‌یابد (سیلور^(۳)، الکساندر و لوئیس^(۴) ترجمه خوی‌نژاد، ۱۳۷۶). صرف نظر از برخی از محاسن شیوه سازماندهی متداول (موضوعی / دیسیپلینی^(۵)) برنامه درسی، ایرادهایی نیز بر آن وارد است که موجب توجه به سایر شیوه‌ها گردیده است. در این رویکرد معمولاً برخی اصول یادگیری مورد توجه کافی قرار نمی‌گیرد، مثلاً یادگیری به منزله کسب دانش و اطلاعات قلمداد شده و تغییر رفتار یادگیرنده در نظر گرفته نمی‌شود. آمادگی دانش آموز و تجربیات قبلی او، توجه به روابط میان موضوعات مختلف و درک زمینه وسیعی که هر یک از حوزه‌های معرفتی به آن تعلق دارند نیز مورد توجه قرار نمی‌گیرد. همچنین شخصیت فراگیر، نیازها، رغبتها، مشکلات و مسائل او و جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کند، مورد نظر نیست به عبارت کلی این شیوه نمی‌تواند برای تمامی جنبه‌های تعلیم و تربیت کافی و مناسب باشد. دیوئی^(۶) در کتاب «دمکراسی و تعلیم و تربیت» درباره ارتباط موضوعات درسی با احتیاجات و امکانات شاگرد می‌گوید: «معلم نباید وقت خود را صرف موضوعات درسی به خاطر خود آن موضوعات بنماید، بلکه باید روابط و تأثیر متقابل این موضوعات و احتیاجات و استعدادها شاگردان را در نظر داشته باشد. با اینکه مطالعه و تحقیق درباره برخی از رشته‌ها سودمند است، با این وجود، مهم تأثیر متقابل این رشته‌ها و تجربیات شاگردان است» (شریعتمداری، ۱۳۶۴، ص

2- Lewy

3 - Saylor

4 - Alexander & Lewis

5 - Disciplinary

6 - Dewey

۲۱۱). از جمله طرفداران شیوه موضوع محوری، برونر^(۷)، شواب^(۸)، فیلیپ و فینیکس^(۹) هستند. این افراد پس از چند سال حمایت شدید از دیدگاه دیسپلینی، نظرات خود را تعدیل کرده و هر کدام به نوعی از، موضوع دیسپلینی اعراض کرده‌اند. شواب به کارکرد عملی برنامه درسی و یادگیری توجه کرده و رویکرد همه جانبه به موضوع یادگیری را توصیه می‌کند. فینیکس نیز عقیده‌اش در مورد دیسپلینها را اصلاح کرده، اعتراف می‌کند که مطالعات دیسپلینی فقط منجر به تجزیه و احساس بی‌ربطی می‌شوند. به پیشنهاد او یک شیوه میان رشته‌ای با تمرکز بر مسائل شخصی و اجتماعی لازم است (میلر^(۱۰)، ۱۹۸۳). برونر اعتماد راسخی به ایجاد ارتباط میان برنامه‌های درسی مدارس و مسائل فرهنگی و اجتماعی پیدا کرد.

برای از بین بردن کاستیهای شیوه سنتی سازماندهی محتوا (موضوعی / دیسپلینی) شیوه‌های دیگر در سازماندهی محتوای دروس مختلف مطرح شده است که بطور کلی آنها را شیوه‌های تلفیقی (غیر دیسپلینی) می‌نامند. در این شیوه‌ها بعضاً مرزبندیهای صریح میان حوزه‌های دانش کنار گذاشته شده و فرصتهای یادگیری به شیوه‌ای متفاوت با رویکرد رشته‌ای تنظیم می‌شود. صاحب نظران برنامه درسی، شیوه‌های مختلفی را در سازماندهی محتوا بصورت تلفیقی ارائه کرده‌اند که هر کدام دارای ویژگیهای معینی است که کاربرد آنها را در شرایط و موقعیتهای خاص توجیه می‌نماید. البته ذکر این نکته ضروری است که تلفیق برنامه‌های درسی تحت هر شرایطی و به هر شکلی قابل دفاع نیست، لذا باید در جستجوی معیارها و موازینی بود که به استناد آنها بتوان درباره طرحها و برنامه‌های درسی تلفیقی قضاوت نمود.

تلفیق برنامه‌های درسی یک نیاز رو به توسعه است که عمدتاً به دلیل کاستیها و معایب برنامه‌های درسی متداول، یعنی برنامه‌های درسی رشته محور و موضوعی مطرح شده است. انفجار دانش و گسیختگی اطلاعات و پراکندگی بخشهای گوناگون برنامه درسی محور، عدم ارتباط آن با واقعیات زندگی شخصی و اجتماعی فراگیران و نتایج و پیامدهای ناگوار برنامه‌های درسی موجود، موجب توجه هر چه بیشتر صاحب نظران به مقوله تلفیق برنامه‌های درسی گردیده است.

بعد از این مبحث کوتاه درباره تلفیق برنامه‌های درسی به ضرورت همگامی با تغییرات سریع در دانش و تکنولوژی اشاره می‌کنیم. تغییر سریع دانش و تکنولوژی در جهان امروز مشکلات عمده‌ای را بر سر راه نظامهای آموزشی قرار داده است. مثلاً دانش‌آموزان در مدرسه چه باید بیاموزند تا با آموخته‌های خود بتوانند برای زندگی در دنیای همچنان متحول فردا آماده شوند؟ آیا همچنان معلمان باید مجرای اصلی راه یافتن معلومات به کلاسهای درسی باشند؟ آیا روشها یا روشی که امروزه محتوای برنامه‌های درسی بر اساس آن سازماندهی می‌شوند باید ثابت بمانند؟

بررسی حاضر در راستای پاسخگویی به سوالاتی که مطرح گردید و می‌گردد، صورت گرفته است:

7- Bruner

8 - Schwab

9 - Philip & Phenix

10 - Miller

در سازماندهی محتوا یا چه روشهایی رو برو هستیم؟

در دنیای متغیر و پیشرفته امروز کدام روش سازماندهی محتوا می تواند فرد را برای زندگی فردا آماده کند و دانش بیشتری در اختیار او قرار دهد؟

اگر چنین روشها یا روشی وجود دارد اصول و مبانی آن کدامند؟ نقاط ضعف و قوت آن روش کدامند؟ همان گونه که بیان شد پیشرفت روز افزون دانش بشری نهاد آموزش و پرورش را بر آن میدارد تا پیوسته به دنبال کشف روشهای نو برای ارائه آموزش بهتر دانشها و مهارتها باشد. انتخاب مطالب و مفاهیم آموزشی مناسب از میان گنجینه و منابع دانش بشری و نحوه ارائه آن در قالب کتابهای درسی از مهمترین مسائل نظام آموزش و پرورش جهان است. با توجه به تازه بودن دانش برنامه ریزی تلفیقی و بکارگیری روش سازماندهی تلفیقی در تدوین و تألیف کتب درسی، این پژوهش به دنبال آنست تا با عنایت به یافتهها، اصول علمی، مبانی برنامه ریزی درسی و دیدگاه صاحب نظران مختلف در برنامه ریزی درسی اولاً مبانی و اصول رویکرد تلفیق را تبیین نموده و ثانیاً به ارزیابی رویکرد تلفیق در برنامه ریزی درسی بپردازد.